

BANKACILIK HESAPLARINDAN KAYNAKLANAN FAİZ ORANI RİSKİNİN STANDART YAKLAŞIMLA ÖLÇÜLMESİNE VE DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, bankacılık hesaplarında yer alan bilanço içi ve bilanço dışı pozisyonlardan kaynaklanan faiz oranı riskinin standart yaklaşımla ölçülmesine ve değerlendirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

(2) Katılım esaslarına uygun faaliyette bulunan bankalar için; bu Yönetmelikte geçen mevduat ibaresi katılım fonunu, vadesiz mevduat ibaresi özel cari hesabı, vadeli mevduat ibaresi katılma hesabını, faiz ibaresi kâr payını ifade eder.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 43 üncü, 45 inci ve 93 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelikte yer alan;

a) Alım satım hesapları: 23/10/2015 tarihli ve 29511 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan alım satım hesaplarını,

b) Ana sermaye: 5/9/2013 tarihli ve 28756 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanacak ana sermayeyi,

c) Banka: Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan bankaları,

ç) Bankacılık hesapları: Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan bankacılık hesaplarını,

d) Çekirdek sermaye: Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanacak çekirdek sermayeyi,

e) Donuk alacak: 22/6/2016 tarihli ve 29750 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesinde belirtilen alacakları,

f) Kanun: 5411 sayılı Bankacılık Kanunu,

g) Katılma hesabı: Kanunun 3 üncü maddesinde tanımlanan katılma hesabını,

ğ) Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,

h) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,

ı) Net pozisyon tutarı: Vade dilimleri itibarıyla faize duyarlı bankacılık hesaplarındaki aktifler ile yükümlülükler arasındaki farkı,

i) Opsiyonalite: Opsiyonlarda ya da gömülü olarak bilanço içi ve bilanço dışı varlık ve yükümlülüklerin içinde bulunan, bankanın nakit akışlarının zamanlamasını ve düzeyini değiştirebilen seçimlik hakkı,

j) Otomatik faiz oranı opsiyonlitesi: Davranışsal unsurlar içermeyip rasyonel beklentinin sağlanması halinde kullanılması beklenen, faiz oranına ilişkin olan opsiyonliteyi,

k) Perakende müşteri: 21/3/2014 tarih ve 28948 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların Likidite Karşılama Oranı Hesaplamasına İlişkin Yönetmeliğin 14 üncü maddesinin birinci fıkrasında belirtilen müşterileri,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Faiz Oranı Riski Standart

Rasyosunun Hesaplanması

Bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski standart rasyosu

MADDE 4- (1) Bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski standart rasyosu, ekonomik değer değişimi risk tutarının ana sermayeye bölünmesi suretiyle hesaplanır.

(2) Konsolide ve konsolide olmayan bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski standart rasyosu %15'i aşamaz.

(3) Bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski standart rasyosunun hesaplanmasında, bankacılık hesaplarında yer alan pozisyonlardan katılma hesabı kaynaklı olanlar Kurulca belirlenecek oranda dikkate alınır.

Standart yaklaşım uyarınca ekonomik değer değişimi hesaplamasına ilişkin genel hükümler

MADDE 5- (1) Ekonomik değer değişimi hesaplamasında, faize duyarlı aşağıdaki pozisyonlardan kaynaklanan gelecekteki tüm nakit akışları dikkate alınır:

a) Çekirdek sermayeden indirilen varlıklar, maddi duran varlıklar, maddi olmayan duran varlıklar ve hisse senedi yatırımları dışında kalan bankacılık hesaplarında izlenen tüm aktif kalemler.

b) Çekirdek sermaye dışında kalan tüm pasif kalemler.

c) Bilanço dışı kalemler.

(2) Ekonomik değer değişimi hesaplamasında aşağıdaki aşamalar izlenir:

a) Ekonomik değer değişimi, birinci fıkranın (a) bendi uyarınca hesaplanan toplam aktif veya birinci fıkranın (b) bendi uyarınca hesaplanan toplam pasif içerisindeki payı %5 veya üzerinde olan para birimleri ve faizle ilişkilendirilen emtialar bazında, 6 farklı faiz oranı şoku senaryosu için ayrı ayrı hesaplanır. Bu hesaplama her raporlama döneminde yapılır.

b) Birinci fıkradaki pozisyonlar 6 ncı madde uyarınca standartlaştırılmaya tam uyumlu, 7 nci madde uyarınca standartlaştırılmaya uyumlu olmayan ve 8 inci madde uyarınca standartlaştırılmaya az uyumlu olmak üzere üç sınıfa ayrılır.

c) Faize duyarlı bilanço içi ve bilanço dışı varlık ve yükümlülüklerin yeniden fiyatlanan tüm nakit akışları, para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında standartlaştırılmaya uyumlu olduğu ölçüde ilgili vade dilimlerine yerleştirilir. Bu yerleştirme yapılırken faiz oranlarına ilişkin marjlar da nakit akışı hesaplamasına dâhil edilir.

ç) Gömülü olan ve olmayan otomatik faiz oranı opsiyonallitesi içeren araçların değerlerindeki değişiklikler 8 inci madde uyarınca hesaplanan eklenti tutar uygulanarak ekonomik değer değişimi hesaplamasında dikkate alınır.

Standartlaştırılmaya tam uyumlu pozisyonlara ilişkin süreç

MADDE 6- (1) Standartlaştırılmaya tam uyumlu pozisyonlar aşağıdakileri içerir:

a) Sabit faizli pozisyonlar: Sözleşmede belirtilen vadeye kadar nakit akışı tutarları belirlenmiş olan pozisyonlardır.

b) Değişken faizli pozisyonlar: İlk yeniden fiyatlama tarihinden sonraki nakit akışı tutarları kesin olarak bilinmeyen pozisyonlardır. Değişken faizli pozisyonların faizinin yeniden belirlendiği gelecek dönemdeki ilk tarihte yeniden fiyatlandığı kabul edilir.

c) Gömülü otomatik faiz oranı opsiyonallitesi bulunan araçlardan kaynaklanan pozisyonlar: Gömülü otomatik faiz oranı opsiyonallitesi içeren sabit ya da değişken faizli araçlardan kaynaklanan pozisyonlardır. Bu pozisyonlarda, yeniden fiyatlanan nakit akışlarının vade dilimi belirlenirken ilgili opsiyonallite ayrıştırılır ve bu madde kapsamında dikkate alınmaz. Dikkate alınmayan bu opsiyonallite standartlaştırılmaya az uyumlu pozisyon olarak dikkate alınır.

(2) Standartlaştırılmaya tam uyumlu pozisyonlara ilişkin yeniden fiyatlanan nakit akışları;

a) Sabit faizli ise sözleşmedeki vade baz alınarak,

b) Değişken faizli ise yeniden fiyatlanmayan kısımları hariç olmak üzere nakit akışları gelecek döneme ilişkin ilk yeniden fiyatlama tarihi baz alınarak, nakit akışlarının yeniden fiyatlanmayan kısmı ise sözleşmedeki vadeleri baz alınarak,

EK-1'de yer alan tablodaki ilgili vade dilimlerine yerleştirilir.

(3) Donuk alacaklar, Kredilerin Sınıflandırılması ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca özel karşılıklar düşüldükten sonraki net tutarları üzerinden tahmini tahsilât oranları ve tahsilât süreleri göz önüne alınarak 6 aydan kısa olmamak üzere EK-1'de yer alan tabloda ilgili vade dilimlerine yerleştirilir.

Standartlaştırılmaya uyumlu olmayan pozisyonlara ilişkin süreç

MADDE 7- (1) Standartlaştırılmaya uyumlu olmayan pozisyonlar, vadesiz mevduat ile gerçek kişi ve perakende müşterilere ait erken kapanma riski bulunan vadeli mevduatı ve erken ödenme riski bulunan sabit faizli kredileri içerir.

(2) Vadesiz mevduat, EK-1’de yer alan tablodaki vade dilimlerine aşağıda açıklandığı şekilde yerleştirilir.

a) Vadesiz mevduat, (c) fıkrasında yer alan tablo dikkate alınarak gerçek kişi ve perakende müşteri/hareketli, gerçek kişi ve perakende müşteri/hareketli olmayan ve diğer kişi olarak ilgili mevduat sınıflarına ayrıştırılır. Perakende müşteri mevduatının faiz riski yapısının gerçek kişi müşteri mevduatının faiz riski yapısı ile uyumlu olmadığı durumda bu perakende müşteri mevduatı, diğer kişi mevduatı kapsamında dikkate alınır. Gerçek kişi ve perakende müşteri mevduatından, ilgili hesapta düzenli nakit akışı olanlar veya ilgili hesaba faiz işletilmeyenler hareketli mevduat olarak, bu koşullara uymayanlar ise hareketli olmayan mevduat olarak dikkate alınır.

b) 10 yıllık tarihsel veri kullanılarak her bir vadesiz mevduat sınıfı için çekirdek mevduat oranı hesaplanır. 10 yıllık tarihsel verinin bulunmaması halinde banka, sahip olduğu tüm veriyi içsel olarak belirlediği bir ihtiyatlılık marjı çerçevesinde kullanır. Çekilme olasılığı düşük olan mevduatın faiz oranındaki önemli değişimler altında dahi yeniden fiyatlamaya olasılığı düşük olan kısmı çekirdek mevduat olarak, kalan kısmı ise çekirdek olmayan mevduat olarak sınıflandırılır.

c) Her bir sınıftaki çekirdek vadesiz mevduata ilişkin nakit akışları; aşağıdaki tabloda yer alan çekirdek vadesiz mevduat oranı üst sınırı ve ağırlıklı ortalama vade üst sınırını aşmayacak şekilde EK-1’de yer alan tablodaki vade dilimlerine içsel olarak makul bir yöntemle yerleştirilir. Çekirdek olmayan vadesiz mevduat ise EK-1’de yer alan tablodaki gecelik vade dilimine yerleştirilir.

Mevduat sınıfları bazında çekirdek mevduat oranı ve vadesine ilişkin üst sınırlar		
	Çekirdek mevduat oranı üst sınırı (%)	Çekirdek mevduat ağırlıklı ortalama vade üst sınırı (Yıl)
Gerçek kişi ve perakende müşteri / Hareketli	90	5
Gerçek kişi ve perakende müşteri/ Hareketli olmayan	70	4,5
Diğer kişi	50	4

(3) Gerçek kişi ve perakende müşterilere ait erken kapanma riski bulunan vadeli mevduat ve erken ödenme riski bulunan sabit faizli kredilerdeki opsiyonelite iki aşamalı bir yaklaşım kullanılarak dikkate alınır. Birinci aşamada, faiz oranlarının cari vade yapısı göz önüne alınarak sabit faizli kredilerin erken ödenme oranları ve vadeli mevduatın erken kapanma oranları içsel olarak hesaplanır. Banka tarafından bu oranların içsel olarak hesaplanamaması halinde Kurum tarafından belirlenen oranlar kullanılabilir. İkinci aşamada, bu oranlar ilgisine göre dördüncü fıkranın (b) bendinde yer alan tablo veya beşinci fıkranın (b) bendinde yer alan tabloda belirtilen ilgili faiz oranı şoku senaryoları dikkate alınarak tablolarda belirtilen çarpanlar ile çarpılır.

(4) Erken ödemelerin ekonomik maliyetinin müşteriye yansıtılmadığı veya sınırlı yansıtıldığı sabit faizli kredilerin yeniden fiyatlanan nakit akışları, aşağıdaki bentlerde yer alan hükümler uygulanarak revize edilir.

(a) Faiz oranlarının cari vade yapısı dikkate alınarak para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında (p) benzer erken ödeme riskine sahip her bir kredi portföyü (kp) için referans değeri teşkil edecek koşullu erken ödeme oranı ($KEO_{0,p}^{kp}$) içsel olarak belirlenir.

(b) Faiz oranı senaryoları bazında koşullu erken ödeme oranı aşağıdaki formülle hesaplanır.

$$KEO_{i,p}^{kp} = \min(1, s_i * KEO_{0,p}^{kp})$$

Bu formülde s_i aşağıdaki tabloda yer alan i , 1’den 6’ya kadar olan her bir faiz oranı şoku senaryosu için erken ödeme oranı çarpanını, $i=0$ ise cari durumu ifade eder.

Faiz oranı şoku senaryoları altında koşullu erken ödeme oranı çarpanları		
Senaryo (i)	Faiz oranı şoku senaryoları	s _i (Senaryo çarpanı)
1	Paralel Yukarı	0,8
2	Paralel Aşağı	1,2
3	Artan Eğim	0,8
4	Azalan Eğim	1,2
5	Kısa Vadeler Yukarı	0,8
6	Kısa Vadeler Aşağı	1,2

(c) Nihai olarak sabit faizli kredilerin erken ödenmesi ihtimali aşağıdaki şekilde ilgili nakit akışlarına yansıtılır.

$$NA_{i,p}^{kp}(t) = NA_{i,p}^{pl}(t) + KEO_{i,p}^{kp}(t) \cdot B_{i,p}^{kp}(t-1)$$

Bu formülde $NA_{i,p}^{pl}(t)$, t vade diliminde ilgili portföy ve faiz ile anapara tutarına ilişkin planlı (pl) nakit akışlarını; $B_{i,p}^{kp}(t-1)$, t-1 vade dilimindeki ilgili portföye ilişkin bakiye tutarını; i, 1'den 6'ya kadar faiz oranı şoku senaryolarını ifade etmektedir.

(5) Vadeden önce kapanması halinde mudinin alacağı faiz gelirinden/kâr payından daha yüksek bir kayba uğramayacağı erken kapanma riski bulunan vadeli mevduatın yeniden fiyatlanan nakit akışları, aşağıdaki bentlerde yer alan hükümler uygulanarak revize edilir.

(a) Para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında (p) benzer erken kapanma riskine sahip her bir mevduat portföyü (mp) için referans değeri teşkil edecek koşullu erken kapanma oranı $EKO_{0,p}^{mp}$ içsel olarak belirlenir. Erken kapanması beklenen vadeli mevduat, EK-1'de yer alan tabloda yer alan gecelik vade dilimine (t=gecelik) yerleştirilir.

(b) Faiz oranı senaryoları bazında koşullu erken kapanma oranı aşağıdaki formülle hesaplanır.

$$EKO_{i,p}^{mp} = \min(1, s_i * EKO_{0,p}^{mp})$$

Bu formülde s_i aşağıdaki tabloda yer alan i, 1'den 6'ya kadar olan her bir faiz oranı şoku senaryosu için erken kapanma oranı çarpanını, i=0 ise cari durumu ifade eder.

Faiz oranı şok senaryoları altında erken kapanma oranı çarpanları		
Senaryo (i)	Faiz oranı şoku senaryoları	s _i (senaryo çarpanı)
1	Paralel Yukarı	1,2
2	Paralel Aşağı	0,8
3	Artan Eğim	0,8
4	Azalan Eğim	1,2
5	Kısa Vadeli Yukarı	1,2
6	Kısa Vadeli Aşağı	0,8

(c) Nihai olarak vadeli mevduatın erken kapanması ihtimali aşağıdaki şekilde ilgili nakit akışlarına yansıtılır:

$$NA_{i,p}^{mp}(t = \text{gecelik}) = VM_{0,p}^{mp} \cdot EKO_{i,p}^{mp}$$

Bu formülde; $NA_{i,p}^{mp}(t = \text{gecelik})$, gecelik vade diliminde ilgili portföy ve faiz oranı şoku senaryosu sonucu oluşan nakit akışlarını, $VM_{0,p}^{mp}$, cari durumdaki ilgili portföy ve vadeli mevduat tutarını, i, 1'den 6'ya kadar faiz oranı şoku senaryolarını ifade etmektedir.

Standartlaştırılmaya Az Uyumlu Pozisyonlara İlişkin Süreç

MADDE 8- (1) Gömülü olmayan otomatik faiz oranı opsiyonelitesi içeren araçlar, bankanın aktif veya pasifinden ayrıştırılmış gömülü otomatik faiz oranı opsiyonelitesi içeren araçlar ve gerçek kişi ve perakende müşteri olmayan diğer kişi müşterilere ait erken kapanma riski bulunan vadeli mevduat ve erken ödenme riski bulunan sabit faizli krediler için eklenti tutar bu madde uyarınca hesaplanır.

(2) Para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında, faiz oranı şoku senaryoları için satılan faiz oranı opsiyonallitesi içeren araçların değer değişimi $\Delta OD_{i,p}^{so}$, (a) bendi uyarınca bulunan değerden (b) bendi uyarınca bulunan değer çıkarılması suretiyle hesaplanır.

a) Para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında, faiz oranı şoku senaryoları için oluşturulan verim eğrisi ve dayanak varlığın ima edilen oynaklığındaki %25'lik artış dikkate alınarak opsiyonalliteyi elinde bulunduran için hesaplanan aracın tahmini değeri.

b) Para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında değerlendirme tarihindeki verim eğrisi dikkate alınarak opsiyonalliteyi elinde bulunduran için hesaplanan aracın cari değeri.

(3) Alınan faiz oranı opsiyonallitesi içeren araçların değerindeki değişim, $\Delta OD_{i,p}^{ao}$, ikinci fıkrada belirtilen yöntem çerçevesinde hesaplanır.

(4) Para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında, faiz oranı şoku senaryoları bazında faiz oranı opsiyonallite riski için eklenti tutar ($OR_{i,p}$) aşağıdaki şekilde hesaplanır:

$$OR_{i,p} = \sum_{so=1}^n \Delta OD_{i,p}^{so} - \sum_{ao=1}^m \Delta OD_{i,p}^{ao}$$

Formülde n; para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında satılan opsiyonallite içeren araç sayısını, m; para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında alınan opsiyonallite içeren araç sayısını ifade eder.

(5) Gerçek kişi ve perakende müşteri olmayan diğer kişi müşterilere ait erken kapanma riski bulunan vadeli mevduatlar ve erken ödenme riski bulunan sabit faizli krediler, Kurum tarafından belirlenecek erken ödenme ve erken kapanma oranları kullanılmak suretiyle standartlaştırılmaya uyumlu olmayan pozisyonlar arasında sınıflandırılabilir ve bunlara ilişkin hesaplama 7 nci madde çerçevesinde gerçekleştirilebilir.

Ekonomik değer değişimi risk tutarının hesaplanması

MADDE 9- (1) Faiz oranı şoku senaryoları dikkate alınarak banka için en büyük zararı oluşturacak ekonomik değer değişimi risk tutarı, 5 inci maddenin ikinci fıkrası çerçevesinde belirlenecek para birimleri veya faizle ilişkilendirilen emtialar bazında aşağıdaki şekilde hesaplanır.

a) Her bir senaryo altında yeniden fiyatlama tarihine göre EK-1'de yer alan tablodaki vade dilimlerine (t) yerleştirilen nakit akışları sadece bir uzun veya kısa pozisyon kalacak şekilde netleştirilerek, netleştirilmiş yeniden fiyatlanan nakit akışları ($NA_{i,p}(t)$) oluşturulur.

b) EK-1'deki tabloda yer alan vade orta noktaları (t_o) kullanılarak para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında, cari durumdaki iskonto oranı ($iO_{0,p}(t_o)$) aşağıdaki formülle hesaplanır:

$$iO_{0,p}(t_o) = \exp(-F_{0,p}(t_o) * t_o)$$

Bu formülde, ($F_{0,p}(t_o)$) vade orta noktaları ve para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında hesaplanan cari faiz oranını ifade eder. Nakit akışları, Kurumca belirlenecek risksiz verim eğrileri kullanılarak iskonto edilmelidir.

c) EK-1'deki tabloda yer alan vade orta noktaları (t_o) kullanılarak para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında, faiz oranı şoku senaryoları için iskonto oranı ($iO_{i,p}(t_o)$) aşağıdaki formülle hesaplanır:

$$iO_{i,p}(t_o) = \exp(-F_{i,p}(t_o) * t_o)$$

Bu formülde; ($F_{i,p}(t_o)$) Kurumca belirlenecek pozitif veya negatif faiz oranı şoklarını dikkate alarak, vade orta noktaları ve para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında EK-2'de yer alan usul ve esaslar uyarınca hesaplanan faiz oranlarını ifade eder. Senaryoların uygulanmasında Kurumca belirlenecek risksiz verim eğrileri kullanılır.

ç) Para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında, faiz oranı şoku senaryoları altında ekonomik değeri (ED) hesaplamak için (c) bendinde belirtilen iskonto oranı ile vade dilimi bazında ağırlıklandırılmış risk ağırlıklı net pozisyonlar çarpılarak toplanır:

$$ED_{i,p} = \sum_{t=1}^{19} NA_{i,p}(t) \cdot iO_{i,p}(t_o)$$

d) Para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında, faiz oranı şoku senaryoları için ekonomik değer değişimi aşağıdaki şekilde bulunur:

$$EDD_{i,p} = \sum_{t=1}^{19} NA_{0,p}(t) \cdot iO_{0,p}(t_o) - \sum_{t=1}^{19} NA_{i,p}(t) \cdot iO_{i,p}(t_o) + OR_{i,p}$$

Bu formülde; $OR_{i,p}$ 8 inci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca hesaplanan faiz oranı opsiyonelite riski için eklenti tutarı, $NA_{0,p}$ para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında cari netleştirilmiş yeniden fiyatlanan nakit akışını, $IO_{0,p}(t_o)$ para birimi veya faizle ilişkilendirilen emtia bazında cari durumdaki iskonto oranını ve EDD ekonomik değer değişimini ifade etmektedir.

e) Ekonomik değer değişimi risk tutarı, aşağıdaki şekilde hesaplanır.

$$EDD \text{ risk tutarı} = \max_{i \in \{1,2,\dots,6\}} \{ \max(0; \sum_{p: EDD_{i,p}} EDD_{i,p}) \}$$

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Faiz Oranı Riski Standart Rasyosuna İlişkin Raporlama ve Oransal Sınırlara Uyumsuzluk

Bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski standart rasyosuna ilişkin raporlama

MADDE 10- (1) Özkaynak hesaplama dönemleri itibarıyla hesaplanan konsolide ve konsolide olmayan bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski standart rasyosu Kurumca elektronik raporlamalara ilişkin belirlenen usul ve esaslar dahilinde Kuruma gönderilir.

Oransal sınırlara uyumsuzluk

MADDE 11- (1) 4 üncü maddenin ikinci fıkrasında belirtilen azami oranlarda aşım oluşması durumunda aşağıdaki bentlerde belirtilen şartlardan herhangi birinin varlığı halinde oluşan son dönem aşım tutarı aynı döneme ilişkin sermaye yeterliliği standart oranının hesaplamasında özkaynaktan indirilir.

a) Son iki dönem arka arkaya azami oranda aşım bulunması,

b) Son 12 aylık dönem içerisinde son dönem aşım dahil üç defa azami oranın aşılması.

(2) Asgari oranların sağlanamaması halinde, bu durumun nedenleri, söz konusu durumun giderilmesine ilişkin alınması planlanan önlemler ile birlikte 10 uncu maddenin birinci fıkrası uyarınca belirlenen süre içinde Kuruma bildirilir.

(3) Bu madde hükümleri uygulanmasında konsolide ve konsolide olmayan oransal sınırlarda gerçekleşen uyumsuzluklar ayrı ayrı değerlendirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Konsolide esasa göre uygulamaya ilişkin intibak

MADDE 12- Bu Yönetmeliğin konsolide esasa göre uygulanması 1/4/2026 tarihinde başlar.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 12- (1) 23/8/2011 tarihli ve 28034 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Faiz Oranı Riskinin Standart Şok Yöntemiyle Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Birinci fıkra ile yürürlükten kaldırılan Bankacılık Hesaplarından Kaynaklanan Faiz Oranı Riskinin Standart Şok Yöntemiyle Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğe yapılan atıflar bu Yönetmeliğe yapılmış sayılır.

Yürürlük

MADDE 13- (1) Bu Yönetmelik 1/10/2025 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.

EK-1

Nakit akışlarının yerleştirileceği vade dilimleri (t) ve vade orta noktaları (t _o , yıl)								
Kısa Vade	t = Gecelik (0,0028 yıl)	Gecelik < t ≤ 1 Ay (0,041 7 yıl)	1 ay < t ≤ 3 ay (0,1667 yıl)	3 ay < t ≤ 6 ay (0,375 yıl)	6 ay < t ≤ 9 ay (0,625 yıl)	9 ay < t ≤ 1 yıl (0,875 yıl)	1 yıl < t ≤ 1,5 yıl (1,25 yıl)	1,5 yıl < t ≤ 2 yıl (1,75 yıl)
Orta Vade	2 yıl < t ≤ 3 yıl (2,5 yıl)	3 yıl < t ≤ 4 yıl (3,5 yıl)	4 yıl < t ≤ 5 yıl (4,5 yıl)	5 yıl < t ≤ 6 yıl (5,5 yıl)	6 yıl < t ≤ 7 yıl (6,5 yıl)			
Uzun Vade	7 yıl < t ≤ 8 yıl (7,5 yıl)	8 yıl < t ≤ 9 yıl (8,5 yıl)	9 yıl < t ≤ 10 yıl (9,5 yıl)	10 yıl < t ≤ 15 yıl (12,5 yıl)	15 yıl < t ≤ 20 yıl (17,5 yıl)	t > 20 yıl (25 yıl)		

Faiz Oranı Şok Senaryolarının Belirlenmesi

1. Her para birimi için altı faiz oranı şok senaryosu aşağıda yer alan formüller kullanılarak belirlenir; a) Para birimi (p) bazında paralel yukarı ve aşağı şok senaryoları, tüm vade dilimleri için aynı düzeyde sabit bir artış ve azalış olacak şekilde belirlenir. Bu formülde (t_o), vade orta noktalarını ifade eder.

$$\Delta R_{\text{paralel},p}(t_o) = \pm \bar{R}_{\text{paralel},p}$$

b) Para birimi bazında kısa vadeli aşağı ve yukarı şok senaryoları, en kısa vade dilimi için aşağı veya yukarı en yüksek düzeyde şok uygulanacak şekilde belirlenir. Bu şoklar, $S_{\text{kısa}}(t_o) = \left(e^{\frac{-t_o}{x}}\right)$ formülü aracılığıyla, en uzun vade dilimine doğru sıfıra yakınsayacak şekilde belirlenir. Bu formülde $x=4$ olarak dikkate alınır.

$$\Delta R_{\text{kısa},p}(t_o) = \pm \bar{R}_{\text{kısa},p} \cdot S_{\text{kısa}}(t_o) = \pm \bar{R}_{\text{kısa},p} \cdot e^{\frac{-t_o}{x}}$$

c) Artan ve azalan eğim senaryolarında kullanılmak üzere para birimi bazında uzun vade şok senaryoları belirlenir. Bu şoklar, $S_{\text{uzun}}(t_o) = 1 - S_{\text{kısa}}(t_o)$ formülü aracılığıyla, en kısa vade dilimine doğru sıfıra yakınsayacak şekilde belirlenir. $S_{\text{kısa}}(t_o)$, (b) bendi uyarınca hesaplanır.

$$\Delta R_{\text{uzun},p}(t_o) = \pm \bar{R}_{\text{uzun},p} \cdot S_{\text{uzun}}(t_o) = \pm \bar{R}_{\text{uzun},p} \cdot \left(1 - e^{\frac{-t_o}{x}}\right)$$

ç) Para birimi bazında artan eğim ve azalan eğim senaryoları, uzun ve kısa faiz oranı şokları uygulanarak aşağıdaki formüller kullanılarak belirlenir.

$$\Delta R_{\text{artan eğim},p}(t_o) = -0.65 \cdot |\Delta R_{\text{kısa},p}(t_o)| + 0.9 \cdot |\Delta R_{\text{uzun},p}(t_o)|$$

$$\Delta R_{\text{azalan eğim},p}(t_o) = 0.8 \cdot |\Delta R_{\text{kısa},p}(t_o)| - 0.6 \cdot |\Delta R_{\text{uzun},p}(t_o)|$$